

RESUM DE L'EXHORTACIÓ APOSTÒLICA DEL SANT PARE FRANCESC

Gaudete et Exsultate

SOBRE LA CRIDA A LA SANTEDAT EN EL MÓN ACTUAL

No és d'esperar aquí un tractat acadèmic o doctrinal sobre la santedat. L'objectiu d'aquest text és «fer ressonar un cop més la crida a la santedat, procurant encarnar-la en el context actual».

Capítol 1: LA CRIDA A LA SANTEDAT

Hi ha molts tipus de sants. A més dels sants oficialment reconeguts per l'Església, hi ha moltes més persones corrents que no figuren als llibres d'història i, tot i així, han estat decisives per a canviar el món. Inclouen molts cristians el martiri dels quals és un signe del nostre temps. «Cada sant és una missió; és un projecte del Pare per reflectir i encarnar, en un moment determinat de la història, un aspecte de l'Evangelí». La santedat és viure els misteris de la vida de Crist, «morir i ressuscitar constantment amb ell», i reproduir en la pròpia existència diferents aspectes de la vida terrenal de Jesús: la seva proximitat als últims, la seva pobresa i altres manifestacions del seu lliurament per amor. «Permet a l'Esperit Sant que forgi en tu aquest misteri personal que reflecteixi Jesucrist en el món d'avui», en la missió de construir el regne d'amor, justícia i pau universal.

La santedat és tan diversa com la humanitat; el Senyor té en ment un camí particular per a cada creient, no solament per al clergat, els consagrats, o els que viuen una vida contemplativa. Tots estem cridats a la santedat, qualsevol que sigui el nostre paper, «vivint amb amor i oferint el propi testimoni», i en les ocupacions de cada dia, orientats cap a Déu. Entre les formes de donar testimoni hi ha els «estils femenins de santedat», de dones santes famoses i també de tantes dones «desconegudes o oblidades» que han transformat les seves comunitats. A més de grans desafiaments, la santedat creix a través de gestos petits: rebutjant les crítiques, escoltant amb paciència i amor, dient una paraula amable a una persona pobre.

La santedat et manté fidel en el més profund de tu mateix, lliure de tota forma d'esclavitud, i donant fruit en el nostre món. La santedat no et fa menys humà, ja que és una trobada entre la teva debilitat i el poder de la gràcia de Déu. Però necessitem moments de soledat i de silenci davant Déu, per enfrontar-nos al nostre jo veritable i deixar entrar-hi Déu.

Capítol 2: DOS SUBTILS ENEMICS DE LA SANTEDAT

El gnosticisme i el pelagianisme, dues «falsificacions de la santedat» que van sorgir en els primers segles cristians, segueixen sent enganyoses. Aquestes heretgies proposen «un immanentisme antropocèntric disfressat de veritat catòlica» en exagerar la perfecció humana desconnectada de la gràcia.

Els gnòstics no mesuren la perfecció de les persones pel seu grau de caritat, sinó per la quantitat de dades i coneixements que acumulen. En separar l'intel·lecte de

la carn, redueixen els ensenyaments de Jesús a una lògica freda i dura que busca dominar-ho tot. Però en realitat, la doctrina «no és un sistema tancat, privat de dinàmiques capaces de generar interrogants, dubtes, qüestionaments». L'experiència cristiana no és un conjunt d'elucubracions mentals; la veritable saviesa cristiana no ha de desconnectar de la misericòrdia cap al proïsme.

El mateix poder que els gnòstics atribuïen a la intel·ligència, els pelagians van començar a atribuir-lo a la voluntat humana, a l'esforç personal. Tot i que els pelagians moderns parlen de la gràcia de Déu amb discursosedulcorats, en el fons solen transmetre la idea que tot es pot amb la voluntat humana, com si ella fos una cosa pura, perfecta, omnipotent, a la qual s'hi afegeix la gràcia. Es pretén ignorar que en aquesta vida les fragilitats humanes no són sanades completament i definitivament per la gràcia.

La gràcia, precisament perquè suposa la nostra naturalesa, no ens fa superhomes de cop, sinó que ens pren i transforma d'una forma progressiva. Si rebutgem aquesta manera històrica i progressiva, de fet podem arribar a negar i bloquejar la gràcia del Senyor. La seva amistat ens supera infinitament, no pot ser comprada per nosaltres amb les nostres obres i només pot ser un regal de la seva iniciativa d'amor. Solament a partir del do de Déu, lliurement acollit i humilment rebut, podem cooperar amb els nostres esforços per deixar-nos transformar més i més.

Quan sobrevaloren la voluntat humana i les seves pròpies capacitats, alguns cristians poden tendir cap a una obsessió per la llei, la fascinació per mostrar conquestes socials i polítiques, l'ostentació en la cura de la litúrgia, de la doctrina i del prestigi de l'Església, la vanaglòria lligada a la gestió d'assumptes pràctics, l'embadaliment per les dinàmiques d'autoajuda i de realització autoreferencial. La vida de l'Església es converteix en una peça de museu o en una possessió de pocs. Això priva l'Evangeli de la seva senzillesa captivadora i de la seva sal, i el redueix a un projecte que deixa poc espai a l'obra de la gràcia.

Capítol 3: A LA LLUM DEL MESTRE

A les Benaurances es dibuixa el rostre del Mestre, que nosaltres estem cridats a transparentar en la quotidianitat de les nostres vides. Aquí la paraula «feliç» o «benaurat», passa a ser sinònim de «sant», perquè expressa que la persona que és fidel a Déu i viu la seva Paraula aconseguix, en el lliurament de si mateix, la veritable felicitat. Només podem viure-les si l'Esperit Sant ens envaeix amb tota la seva potència i ens allibera de la debilitat de l'egoisme, de la comoditat, de l'orgull.

El Papa Francesc descriu cadascuna de les Benaurances i la seva invitació, conclouent cada secció:

- Ser pobre en el cor, això és santedat.
- Reaccionar amb humil mansuetud, això és santedat.
- Saber plorar amb els altres, això és santedat.
- Buscar la justícia amb fam i set, això és santedat.
- Mirar i actuar amb misericòrdia, això és santedat.
- Mantenir el cor net de tot el que taca l'amor, això és santedat.

- Sembrar pau al nostre voltant, això és santedat.
- Acceptar cada dia el camí de l'Evangeli encara que ens porti problemes, això és santedat.

En el capítol 25 de l'evangeli de Mateu (vv. 31-46), Jesús torna a aturar-se en una d'aquestes benaurances, la que declara feliços els misericordiosos. «Si busquem aquesta santedat que agrada als ulls de Déu, en aquest text hi trobem precisament un protocol sobre el qual serem jutjats». Quan reconeixem Crist en el pobre i en el que pateix, se'ns revela el mateix cor de Crist, els seus sentiments i opcions més profundes. «El Senyor ens va deixar ben clar que la santedat no es pot entendre ni viure al marge d'aquestes exigències».

Algunes ideologies enganyoses ens porten d'una banda a separar aquestes exigències de l'Evangeli de la seva relació personal amb el Senyor, convertint així el cristianisme en una espècie d'ONG, portant-li aquesta mística lluminosa que tan bé van viure i van manifestar els sants. D'altra banda, hi ha aquells que viuen sospitant del compromís social dels altres, considerant-lo quelcom superficial, mundà, secularista, immanentista, comunista, populista. O el relativitzen com si hi hagués altres coses més importants o com si només interessés una determinada ètica o una raó que ells defensen.

La defensa de l'innocent que no ha nascut, per exemple, ha de ser clara, ferma i apassionada, perquè allà hi ha en joc la dignitat de la vida humana, sempre sagrada, i ho exigeix l'amor a cada persona més enllà del seu desenvolupament. Però «igualmente sagrada» és la vida dels pobres que ja han nascut, que es debaten en la misèria, l'abandó, la postergació, el tràfic de persones, l'eutanàsia encoberta en els malalts i ancians privats d'atenció, les noves formes d'esclavitud. Tampoc la situació dels migrants no ha de considerar-se un tema secundari al costat dels temes «seriosos» de la bioètica. Per a un cristià «només és possible l'actitud de posar-se en les sabates d'aquest germà que arrisca la seva vida per donar un futur als seus fills».

Capítol 4: SIGNES DE SANTEDAT EN EL MÓN D'AVUI

El Papa es refereix després a «alguns aspectes de la crida a la santedat que espero siguin especialment significatius», en forma de «cinc grans expressions d'amor a Déu i al proïsme que considero particularment importants a la llum d'alguns perills i limitacions presents en la cultura actual».

1) Perseverança, paciència i mansuetud.

Això descriu la fortalesa interior, basada en Déu, que fa possible donar un testimoni de constància a fer el bé. Hem de reconèixer i combatre les nostres inclinacions agressives i egoistes. Els cristians «poden formar part de xarxes de violència verbal a través d'internet i dels diversos fòrums o espais d'intercanvi digital». Els límits poden sobrepassar-se fins i tot en mitjans de comunicació catòlics, i la difamació i la calúnnia poden convertir-se en llocs comuns. «Crida l'atenció que de vegades, prenent defensa d'altres manaments, es passa per alt completament el vuitè: "No aixecar fals testimoni ni mentir", i es destrossa la imatge de l'altre sense pietat».

No ens fa bé mirar des de dalt, col·locar-nos en el lloc de jutges sense pietat, considerar els altres com indignes i pretendre donar lliçons permanentment. Aquesta és una subtil forma de violència.

Anar pel camí cap a la santedat significa suportar «humiliacions diàries», per exemple «aquells que callen per salvar la seva família, o eviten parlar bé d'ells mateixos i prefereixen exaltar els altres en lloc de gloriar-se, trien les tasques menys brillants, i fins i tot de vegades prefereixen suportar alguna cosa injusta per tal d'oferir-la al Senyor». Aquesta actitud «suposa un cor pacificat per Crist, alliberat d'aquesta agressivitat que brolla d'un jo massa gran».

2) Alegria i sentit de l'humor

El sant és capaç de viure amb alegria i sentit de l'humor. Irradia els altres amb un esperit positiu i esperançat, fins i tot en temps difícils. El mal humor no és signe de santedat. La tristesa pot ser un senyal d'ingratitude pels dons rebuts de Déu. L'alegria consumista i individualista tan present en algunes experiències culturals d'avui no brinda una alegria veritable; el consumisme només empatxa el cor.

3) Audàcia i fervor

La santedat és "*parresia*": és audàcia, és empenya evangelitzadora que deixa una marca en aquest món. «L'audàcia i el coratge apostòlic són constitutius de la missió». Si ens atrevim a anar cap a les perifèries, hi trobarem Jesús, allà, en els cors dels nostres germans, en la seva carn ferida, en la seva vida oprimida, en la seva ànima enfosquida.

L'Església no necessita tants buròcrates i funcionaris, sinó missioners apassionats, devorats per l'entusiasme de comunicar la veritable vida. Els sants ens sorprenen, ens desinstal·len, perquè les seves vides ens conviden a sortir de la mediocritat tranquil·la i anestesiant. L'Esperit Sant ens fa contemplar la història en la clau de Jesús ressuscitat. D'aquesta manera l'Església, en lloc d'estancar-se, podrà seguir endavant aollint les sorpreses del Senyor.

4) En comunitat

La santificació és un camí en el qual vivim i treballem en comunitat amb altres. Compartir la Paraula i celebrar junts l'Eucaristia ens fa més germans i ens va convertint en comunitat santa i missionera. Això dóna lloc també a veritables experiències místiques viscudes en comunitat.

Però aquestes experiències són menys freqüents i menys importants que les coses petites de cada dia. Jesús convidava els seus deixebles a prestar atenció als petits detalls: el vi que s'acaba en una festa, una ovella que faltava, les dues monedes d'una vídua. A vegades enmig d'aquests petits detalls se'ns regalen experiències consoladores de Déu.

5) En pregària constant

L'oració confiada, qualsevol que sigui la seva durada, és la resposta d'un cor obert a la trobada amb Déu cara a cara, on pot escoltar-se la veu suau del Senyor. En aquest silenci és possible discernir, a la llum de l'Esperit, els camins de santedat que el Senyor ens proposa. Per a tot deixeble és indispensable estar amb el Mestre, escoltar-lo, aprendre d'ell sempre. Déu ha volgut entrar en la història, i així també la nostra pregària està teixida de records. Mira la teva història quan preguis i hi trobaràs molta misericòrdia.

L'oració de *súplica* és expressió del cor que confia en Déu, que sap que sol no pot. L'oració de *petició* tantes vegades ens asserena el cor i ens ajuda a seguir lluitant amb esperança. L'oració d'*intercessió* té un valor particular, perquè és un acte de confiança en Déu i al mateix temps una expressió d'amor al proïsme.

En l'Eucaristia, la Paraula aconsegueix la seva màxima eficàcia, perquè és presència real del qui és la Paraula viva.

Capítol 5: COMBAT, VIGILÀNCIA I DISCERNIMENT

El diable és present des de les primeres pàgines de les Escriptures. No pensem que és un mite, una representació, un símbol, una figura o una idea. No baixem la guàrdia per acabar més exposats.

El nostre camí cap a la santedat és un combat constant per al qual tenim les armes poderoses que el Senyor ens dóna: la fe que s'expressa en la pregària, la meditació de la Paraula de Déu, la celebració de la Missa, l'adoració eucarística, la reconciliació sacramental, les obres de caritat, etc.

El camí cap a la santedat és una font de pau i d'alegria, que ens dóna l'Esperit. ¿Com saber si alguna cosa ve de l'Esperit Sant o si el seu origen està en l'esperit del món o en l'esperit del diable? L'única manera és a través del discerniment, que no és el mateix que la intel·ligència i el sentit comú, és també un do que cal demanar. Avui dia, el do del discerniment s'ha tornat particularment necessari perquè la vida actual ofereix enormes distraccions, i el món les presenta com si fossin totes vàlides i bones. El discerniment és una gràcia. No pertany només als més intel·ligents o als millor educats. No requereix habilitats especials, sinó una disposició a escoltar: el Senyor, els altres, la realitat mateixa que sempre ens desafia de maneres noves. Només qui està disposat a escoltar té la llibertat per a renunciar al seu propi punt de vista parcial o insuficient, als seus costums, als seus esquemes. Hem de discernir els plans de Déu, per no oblidar la seva invitació a créixer. Per aquesta raó, demanaré a tots els cristians que examinin diàriament la seva consciència en un diàleg sincer amb Déu.

Necessitem el silenci de l'oració prolongada per percebre millor el llenguatge de Déu, per interpretar el significat real de les inspiracions que creiem haver rebut, per calmar la nostra ansietat i veure el conjunt de la nostra existència renovada a la llum de Déu.

Aquesta actitud de discerniment implica l'obediència a l'Evangelí com a últim criteri, però també al Magisteri que el custodia, intentant trobar en el tresor de l'Església el que sigui més fecund per a "l'avui" de la salvació; ja que la rigidesa no té lloc davant l'etern "avui" del Senyor ressuscitat.

Déu ho demana tot de nosaltres, i també ens ho dóna tot. No vol entrar en les nostres vides per disminuir-les sinó per dur-les a plenitud. Demanem que l'Esperit Sant infongui en nosaltres un intens anhel de ser sants per a la major glòria de Déu i animem-nos els uns als altres en aquest intent. Així compartirem una felicitat que el món no ens podrà prendre.

Roma, 19 de març de 2018